

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/56/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7017200887
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Martinčeková
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:7017200887.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu Mgr. Michala Novotného a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: N. D. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. Č. XX, Y. proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovisko Košice, so sídlom Zádielska č. 2, Košice, v konaní o preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovaného č.: UPS/US6/SSVOdPPKPC1/SOC/2016/11537 zo dňa 05.12.2016, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 8Sa/2/2017 - 141 zo dňa 28.12.2022 takto

rozhodol:

Kasačná sťažnosť žalobcu sa **z a m i e t a**.
Žalovanému sa náhrada trov kasačného konania **n e p r i z n á v a**.

odôvodnenie:

Krajský súd v Košiciach ako správny súd rozsudkom č. k. 8Sa/2/2017 - 141 zo dňa 28.12.2022 (ďalej „napadnutý rozsudok“) zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného č.: UPS/US6/SSVOdPPKPC1/SOC/2016/11537 zo dňa 05.12.2016 (ďalej „preskúmané rozhodnutie“) a zamietol návrh žalobcu na prerušenie konania. Preskúmaným rozhodnutím žalovaný potvrdil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (ďalej „prvostupňový správny orgán“) č.KE1/OPPNKŤZPaPČ/SOC/2016/119410 - 0020 zo dňa 03.08.2016 (ďalej „prvostupňové rozhodnutie“) a zamietol odvolanie žalobcu.

2. Preskúmaným rozhodnutím sa žalovaný v celom rozsahu stotožnil s názorom prvostupňového správneho orgánu, že hoci žalobca splnil medicínsku podmienku podľa zákona č. 447/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov na priznanie požadovaného peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, keď bol posúdený za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím v dôsledku stanovenia 70% miery funkčnej poruchy podľa prílohy č. 3 citovaného zákona, nespĺnil podmienku príjmu, keďže jeho príjem je vyšší ako trojnásobok sumy životného minima a vlastní majetok v hodnote presahujúcej 39 833 eur. Poukázal na § 38 ods. 17, § 41 ods. 12 a § 18 ods. 18 citovaného zákona. Priemerný mesačný príjem účastníka za rok 2015 činil 3105,76 eur a je vyšší ako trojnásobok sumy životného minima. Účastník na základe vyhlásenia o majetku fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím na účely poskytnutia peňažných príspevkov na kompenzáciu dňa 08.04.2016 vyhlásil, že vlastní majetok v hodnote presahujúcej 39 833 eur. Z vyššie uvedených dôvodov účastníkovi nebolo možno poskytnúť peňažný príspevok na kompenzáciu.

3. Správny súd sa v napadnutom rozsudku v celom rozsahu stotožnil s právnym názorom žalovaného, že v danom prípade nebolo možné žiadaný príspevok na kompenzáciu poskytnúť, pretože žalobca nespĺňa podmienku príjmu v zmysle zákona č.447/2008 Z. z. Žalobca videl pochybenie správnych orgánov v aplikácii § 38 ods. 17 a § 41 ods. 12 tohto zákona, pretože podľa neho tieto ustanovenia sú v rozpore s článkom 5 ods. 1 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím uverejnený v Zbierke zákonov pod č. 317/2010 Z. z. (ďalej „dohovor OSN“). Správny súd sa však nestotožnil s

tvrdím žalobcu, že dochádza k neodôvodnenej diskriminácii skupiny zdravotne ťažko postihnutých osôb s vyšším príjmom a majetkom. Poukázal na dôvody rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej „NR SR“) sp. zn. 7Sžsk/1/2018 zo dňa 29.05.2019, ktorý sa zaoberal rovnakou právnou otázkou. Ten k namietanej diskriminácii uviedol, že zákon č. 447/2008 Z. z. umožňuje získať práva ustanovené týmto zákonom každému rovnako v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou zákonom č. 365/2004 Z. z. (ďalej „antidiskriminačný zákon“). Zákonodarca ustanovuje kritériá, podľa ktorých sa posudzuje oprávnenosť žiadateľov o jednotlivé kompenzácie sociálneho dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia, aby sa predišlo ich zneužívaniu neoprávnenými osobami. Ako jednu z podmienok na priznanie peňažného príspevku stanovuje aj limit - nastavenie stropu (výšky) príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, nad ktorý už nie je možné objektívne konštatovať, že peňažný príspevok bude náležite plniť svoju esenciálnu kompenzačnú funkciu (prejav ekonomickej a sociálnej politiky štátu). Týmto spôsobom však štát v žiadnom prípade nezasahuje do ochrany a postavenia osôb so zdravotným postihnutím. Práve naopak, preberá na seba pozitívny záväzok vo vzťahu k občanom s ťažkým zdravotným postihnutím, a to v rozsahu, ktorý je prijateľný z hľadiska dlhodobej udržateľnosti, keďže by bolo neúnosné, aby štát na základe univerzálnej a absolútnej solidarity garantoval poskytovanie peňažných príspevkov, prípadne ďalších výhod plynúcich z tohto zákona, v absolútne všetkých prípadoch, t. j. systémom „každému a vo všetkom“. S týmito názormi sa správny súd v celom rozsahu stotožnil a preto nepovažoval za dôvodný ani návrh na prerušenie konania podľa § 100 ods. 1 písm. b/ SSP na posúdenie súladu ustanovení § 38 ods. 17, § 41 ods. 12 a § 18 ods. 18 z. č. 447/2008 Z. z. s čl. 5 ods. 1 Dohovoru OSN.

4. Proti tomuto rozsudku podal kasačnú sťažnosť žalobca. Namietal porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie tým, že správny súd v napadnutom rozsudku nereagoval na hlavné tvrdenia žalobcu. Jeho odôvodnenie neobsahuje žiadne právne závery s ohľadom na vykonané skutkové zistenia, žalobca považuje rozsudok súdu za arbitrárny a svojvoľný. Zároveň jeho záver o prerušení alebo naopak neprerušení konania má byť starostlivo odôvodnený, a nie založený na argumentoch nedávajúcich odpoveď na argumenty účastníka. Ďalej namietal, že došlo k presunu dôkazného bremena na žalovaného v zmysle § 11 antidiskriminačného zákona. Poukázal na nález Ústavného súdu SR (ďalej „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 90/2015, v ktorom ústavný súd formuloval záver o presune dôkazného bremena v antidiskriminačných sporoch. Žalobca tvrdil, že správne súdy sú vybavené plnou jurisdikciou a môžu vykonávať dokazovanie v zmysle § 204 Správneho súdneho poriadku (ďalej „SSP“), teda správny súd je súdom skutkovým a v rámci konania pred ním je potrebné vykonávať dokazovanie o antidiskriminačnej veci žalobcu. Žalovaný v tomto konaní nepreukázal po presune dôkazného bremena naňho, že postupoval v danej veci voči žalobcovi nediskriminačne. Ďalej namietal nesprávne právne posúdenie. V prvom rade ho namietal voči interpretácii dohovoru OSN. V článku 5 ods. 1 dohovor OSN zakotvuje zákaz akejkoľvek diskriminácie. Dohovor taxatívne neustanovuje kvalifikované kritéria - zakázané dôvody diskriminácie. Priznáva však nárok na rovnaký úžitok zo zákona všetkým osobám v identickej situácii - teda fyzickým osobám posúdeným za osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorým bol navrhnutý príspevok na kompenzáciu. Tvrdil tiež, že sa s ním v podobnej situácii zaobchádzalo menej priaznivo ako s osobami so zdravotným postihnutím v rovnakej situácii, ktorým bol navrhnutý príspevok, kvôli jeho odlišnému osobnému postaveniu a to jeho majetku ako zakázaného dôvodu diskriminácie. Namietal ďalej zákaz diskriminácie upravený v Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, zverejnenom v Zbierke zákonov pod č. 120/1976 Zb. (ďalej „medzinárodný pakt“). Poukázal na všeobecný komentár Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva k zásade nediskriminácie v oblasti hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv vydaný v dňoch 4.-22. mája 2009. Podľa žalobcu došlo k jeho priamej a nepriamej diskriminácii tým, že došlo k porušeniu jeho práva na sociálne zabezpečenie bez akejkoľvek diskriminácie upravené v článku 9 v spojení s článkom 2 ods. 2 medzinárodného paktu. Taktiež namietal zákaz diskriminácie upravený v článku 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s článkom 1 Protokolu č. 1, uverejnený v zbierke zákonov pod č. 209/1992 Zb. (ďalej „dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd“). Práve tým, že štát prijal dohovor OSN a zaviazal sa ním riadiť, čo však nedodrжал, došlo k porušeniu článku 14 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Krajský súd nepostupoval v súlade s metodológiou Európskeho súdu pre ľudské práva pri posudzovaní antidiskriminačných žalôb a nevykonal tzv. diskriminačný test, čím došlo k porušeniu článku 14 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s článkom 1 dodatkového protokolu č. 1. Žalobca ďalej namietal zákaz diskriminácie upravený v Charte základných práv Európskej únie (ďalej „charta“). Podľa neho bolo povinnosťou správneho súdu neaplikovať tie ustanovenia zákona č. 447/2008 Z. z., ktoré nie sú v súlade s princípom zásady rovnakého zaobchádzania. Tým, že krajský súd neposkytol ochranu jeho základnému právu na rovné, nediskriminačné zaobchádzanie upravené v článku 20 a článku 21 ods. 1

charty v spojení s článkom 1 ods. 2 a článkom 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústava“), došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci správnym súdom. Napokon namietal diskrimináciu na základe iného než kvalifikovaného kritéria zakázaného ústavou. Správny súd nepostupoval v súlade s metodológiou ústavného súdu pri posudzovaní zákazu diskriminácie z dôvodu výšky príjmu a majetku a nevykonal prvý a druhý krok diskriminačného testu. Tým bol porušený článok 12 ods. 2 ústavy, pričom poukázal na nález ústavného súdu II. ÚS 5/03 vo veciach diskriminácie. Konštatoval, že zákon č. 447/2008 Z. z. poskytuje výhody len určitej skupine zdravotne ťažko postihnutých osôb, kde kritériom pre ich poskytnutie je ich majetok a príjem. Takéto osoby sa však ocitli v rovnakej situácii, preto im vznikol nárok na rovnaké výhody zo zákona a to na základe lekárskeho posudku a komplexného posudku. Dohovor OSN zmluvnému štátu však neumožňuje vylúčiť z práva na výhody zo zákona určitú skupinu osôb a to s vyšším príjmom a majetkom, nakoľko priznáva nárok na rovnaký úžitok zo zákona pre každú zdravotne postihnutú osobu. Je teda zrejmé, že v predmetnej veci sa s jednou skupinou adresátov noriem v porovnaní s inou skupinou zaobchádza inak, hoci medzi oboma skupinami nie sú rozdiely takého druhu a takej závažnosti, že odôvodňujú takéto nerovnaké zaobchádzanie. Podľa neho teda došlo k porušeniu článku 12 ods. 1 prvá veta, článku 12 ods. 2, článku 1 a článku 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd v spojení s článkom 1 ods. 1, 2, článkom 7 ods. 5 a článkom 13 ods. 4 ústavy. 5. Žalobca v kasačnej sťažnosti nakoniec žiadal, aby kasačný súd konanie prerušil a vec predložil ústavnému súdu na rozhodnutie o súlade § 41 ods. 12, § 18 ods. 16 a § 18 ods. 18 zákona č. 447/2008 Z. z. s čl. 1 ods. 1, 2, čl. 7 ods. 5, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ústavy, čl. 14 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 dodatkového protokolu, s čl. 12 ods. 1 veta prvá, ods. 2 ústavy, s čl. 20 a 21 ods. 1 charty, s čl. 9 v spojení s čl. 2 ods. 2 medzinárodného paktu a čl. 5 ods. 1, 2 v spojení s čl. 4 ods. 1 písm. b) a d) dohovoru OSN alebo aby zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil súdu na nové prejednanie a rozhodnutie.

6. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti vyjadril podaním zo dňa 27.03.2023. Zotrvával na všetkých svojich podaniach a preskúmanom rozhodnutí. Stotožnil sa s odôvodnením rozsudku krajského súdu.

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SPP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, oprávnenou osobou a je prípustná, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) a po oboznámení sa so súdnym a administratívnym spisom, ako aj dôvodmi kasačnej sťažnosti zistil, že kasačná sťažnosť je nedôvodná.

8. Predmetom súdneho konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného, ktorý potvrdil prvostupňové rozhodnutie, ktorým prvostupňový správny orgán nepriznal žalobcovi peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia z dôvodu, že tento dosiahol príjem, ktorý je vyšší ako trojnásobok sumy životného minima, teda je vyšší ako to ustanovuje § 38 ods. 17 zákona č. 447/2008 Z. z. a taktiež hodnota jeho majetku je vyššia ako 39 833 eur, čo je v rozpore s § 41 ods. 12 citovaného zákona. Žalobca tak nespĺnil podmienku výšky jeho príjmu a hodnoty jeho majetku, keďže tieto sú vyššie ako stanovuje zákon. Žalobca namietal toto právne posúdenie ako nesprávne: považoval tieto časti zákona za antidiskriminačné, v rozpore s dohovorom OSN, s medzinárodným paktom, s dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s jeho dodatkovým protokolom, s chartou a s ústavou.

9. Podľa § 18 ods. 18 z. č. 447/2008 Z. z. v znení účinnom ku dňu 02.01.2017 (právoplatnosť preskúmaného rozhodnutia fyzická osoba, ktorá žiada o peňažný príspevok na kompenzáciu okrem fyzickej osoby, ktorá žiada o peňažný príspevok na opatrovanie, a fyzická osoba, na ktorej opatrovanie sa príspevok žiada, vyhlasuje na osobitnom tlačive uvedenom v prílohe č. 15, či hodnota majetku, ktorý vlastní, je vyššia ako 39 833 eur. Podpis fyzickej osoby a fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím na vyhlásení overí príslušný orgán bez poplatku.

Podľa § 38 ods. 17 cit. zákona peňažný príspevok na zvýšené výdavky nemožno poskytnúť, ak príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím je vyšší ako trojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanoveného osobitným predpisom.

Podľa § 41 ods. 12 cit. zákona ak hodnota majetku fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím je vyššia ako 39 833 eur, peňažný príspevok na kompenzáciu sa neposkytne alebo sa odníme a zastaví sa jeho výplata.

10. Príspevok, ktorý žalobca žiadal, je formou sociálnej pomoci, ktorá predstavuje podporu štátu osobám bez dostatočného príjmu. Ide o súčasť sociálnej záchrannej siete ako garancie minimálneho štandardu, ktorá je stanovená zákonom č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia. V kontexte § 2 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. má peňažný príspevok, o ktorý požiadal žalobca, kompenzovať sociálny dôsledok ťažkého zdravotného postihnutia (zvýšené výdavky) s cieľom zmierniť ho alebo prekonať a to práve a výlučne formou poskytnutia peňažných prostriedkov. Nastavenie stropu (výšky) príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, nad

ktorý už nie je možné objektívne konštatovať, že peňažný príspevok bude náležite plniť svoju nosnú kompenzačnú funkciu, pretože potenciálny adresát preukázateľne disponuje takým príjmom, z ktorého sa vie v tomto ohľade zabezpečiť sám, nemožno bez ďalšieho chápať ako diskrimináciu týchto osôb, ktoré sú zdravotne ťažko postihnuté, no dosahujú vyšší príjem (respektíve majú dostatočný majetok), ako sa nesprávne domnieva žalobca (pozri v tomto smere uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 229/2019).

11. Kasačný súd sa v plnom rozsahu stotožnil s právnym názorom správneho súdu, že v danom prípade nebolo možné žalobcovi priznať príspevok v zmysle zákona č. 447/2008 Z. z. z dôvodu jeho preukázaného príjmu nad limit uvedený v § 38 ods. 17 zákona a tiež z dôvodu vlastníctva majetku nad sumu 39 833 eur v zmysle § 41 ods. 12 citovaného zákona, nakoľko jednak výška príjmu a jednak aj hodnota jeho majetku mu objektívne umožňuje, aby si dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia, ktoré v danom prípade neboli sporné, kompenzoval z vlastných finančných zdrojov. Žalobca je v pozitívnom zmysle slova natoľko aktívny a produktívny, že znevýhodnenie, ktoré v oblasti zvýšených výdavkov skutočne reálne má, dokáže napriek svojmu ťažkému zdravotnému postihnutiu prekonať vlastnou zásluhou a vlastným pričinením.

12. Kasačný súd nevzhladol žiaden rozpor § 18 ods. 18, § 38 ods. 17 a § 41 ods. 12 zákona č. 447/2008 Z. z. s čl. 5 ods. 1, 2 dohovoru OSN.

Podľa článku 5 ods. 1 dohovoru OSN uverejneného v Zbierke zákonov pod č. 317/2010 Z. z. zmluvné strany uznávajú, že všetky osoby sú si rovné pred zákonom a podľa zákona a majú nárok na rovnakú ochranu a na rovnaký úžitok zo zákona bez akejkoľvek diskriminácie.

Podľa článku 5 ods. 2 cit. dohovoru zmluvné strany zakazujú akúkoľvek diskrimináciu na základe zdravotného postihnutia a zaručujú osobám so zdravotným postihnutím rovnakú a účinnú právnu ochranu pred diskrimináciou z akýchkoľvek dôvodov.

13. Súladom postupu žalovaného s ustanoveniami dohovoru OSN sa už kasačný súd vo svojej judikatúre zaoberal opakovane (pozri napr. rozsudky sp. zn. 7Sk/13/2021, 7Ssk/31/2022, 7Ssk/49/2022, 7Ssk/63/2022, 7Ssk/79/2022 a iné) a jeho závery prešli aj testom ústavnosti (napr. uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 92/2023). Na tomto mieste tak postačí zopakovať, že uvedený dohovor OSN je medzinárodnou zmluvou, ktorá má podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky prednosť pred zákonmi. Z toho však nemožno vyvodiť, že by tento Dohovor zakladal subjektívne práva jednotlivcov, ktorým by zodpovedala povinnosť štátu priznávať určité konkrétne hmotné nároky (porov. uznesenie sp. zn. II. ÚS 737/2015 s výslovným vyrovnaním sa s predošlým nálezom sp. zn. I. ÚS 313/2012, v ktorom povaha tohto Dohovoru nebola nijako bližšie analyzovaná). Účinky jednotlivých článkov dohovoru OSN sú vo všeobecnosti upravené v jeho článku 4. Ustanovenia čl. 4 ods. 1 a 3 jednoznačne odkazujú na potrebu prijať legislatívu na účely vykonania tohto dohovoru. Ďalej samotný čl. 4 ods. 2 výslovne upravuje, že priamo uplatniteľné sú záväzky štátu vyplývajúce z tohto dohovoru, a nie subjektívne práva jednotlivcov. Vychádzajúc z čl. 4 tohto dohovoru a citovanej judikatúry ústavného súdu je zrejmé, že tieto ustanovenia zaväzujú zmluvné štáty, aby ich implementovali do svojho právneho poriadku a orgány aplikácie práva ich zohľadňovali pri aplikácii príslušných vnútroštátnych právnych predpisov (napr. zákona č. 447/2008 Z. z.). Kasačný súd nezistil, že by štát nedostal týmto svojím záväzkom len preto, že žalobca nespĺnil zákonom ustanovené podmienky pre ním žiadaný príspevok z dôvodu výšky jeho príjmu a majetku.

14. Okrem toho ani skutkový stav žalobcovej veci nespadá do rozsahu čl. 5 dohovoru OSN. Čl. 5 ods. 2 dohovoru OSN uvádza, že sa zakazuje akákoľvek diskriminácia na základe zdravotného postihnutia. Z uvedeného vyplýva, že diskriminácia sa zakazuje medzi skupinou osôb, ktoré majú zdravotné postihnutie a skupinou osôb bez takéhoto postihnutia. Tento článok teda pojednáva o tom, že osoby, ktoré majú zdravotné postihnutie, nemôžu byť diskriminované práve pre ich zdravotné postihnutie oproti osobám, ktoré ho nemajú; zakazuje sa teda diskriminácia skupiny osôb so zdravotným postihnutím oproti inej skupine osôb. Žalobca však namieta jeho diskrimináciu v rámci skupiny osôb so zdravotným postihnutím, prezentujúc názor, že sa na túto skupinu, bez ohľadu na rozdielnosť medzi jej jednotlivými členmi, musí za každých okolností hľadieť ako na homogénnu skupinu s úplne rovnakými nárokmi. Takéto ponímanie rovnosti však tento článok neumožňuje. Aj v rámci tejto skupiny môžu vzniknúť také odlišnosti, na ktoré musí zákon implementujúci dohovor reagovať, pričom za určitých okolností by práve rovnaké zaobchádzanie mohlo podmieniť porušenie tohto článku.

15. Rozdielnosť zaobchádzania je potrebná a nemožno ju vnímať ako diskriminačnú vtedy, keď je objektívne a rozumne ospravedliteľná, sleduje legitímny cieľ a existuje primeraný vzťah proporcionality medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom. Tak tomu bude napríklad v prípade, ak v rámci skupiny osôb so zdravotným postihnutím existujú osoby, ktoré majú taký majetok, respektíve príjem, ktorý im umožňuje kompenzovať si sociálne dôsledky svojho ťažkého zdravotného postihnutia,

teda zvýšené výdavky. V ich prípadoch by ich dotovanie štátnymi financiami mýňalo sledovaný cieľ (kompenzovať zvýšené výdavky peniazmi), keďže tento cieľ si dokážu zabezpečiť sami. Naopak, pri osobách, ktoré takýmto príjmami nedisponujú, je cieľ zákona - zabezpečenie minimálneho sociálneho štandardu prostredníctvom kompenzácie zvýšených výdavkov štátnymi finančnými prostriedkami - dosiahnutý. Je v súlade s týmto výkladom, ak na dosiahnutie tohto legitímneho cieľa zákonodarca v rámci skupiny osôb s ťažkým zdravotným postihnutím vyčlenil osoby, ktoré si kompenzáciu zvýšených výdavkov dokážu zabezpečiť sami a skupinu, ktorá túto schopnosť nemá. V žiadnom prípade nemožno takéto vyčlenenie chápať ako diskrimináciu tých osôb, ktoré sú zdravotne ťažko postihnuté, no dosahujú vyšší príjem.

16. Kasačný súd teda konštatuje, že nezistil rozpor označených ustanovení zákona č. 447/2008 Z. z. s princípom rovnosti a nediskriminácie, zakotveným v článku 5 ods. 1, 2 dohovoru OSN. Pokiaľ žalobca namietal aj rozpor § 18 ods. 16 z. č. 447/2008 Z. z., treba povedať, že toto ustanovenie nebolo v tu prejednáwanej veci vôbec aplikované, a preto všetky námietky ohľadne jeho aplikácie sú bezpredmetné. Kasačný súd poukazuje taktiež na predchádzajúce rozhodnutia vo veciach žalobcu, ktorý sa viacerými žiadosťami domáhal priznania príspevkov podľa zákona č. 447/2008 Z. z. Rozhodnutia, ktorými boli tieto jeho žiadosti zamietnuté, boli predmetom súdneho prieskumu na NS SR pod sp. zn. 9Sžsk/104/2017, 7Sžsk/1/2018 a 7Sžsk/155/2018. Vyššie uvedené rozhodnutia NS SR boli podrobené testu ústavnosti v uzneseniach ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 229/2019 či II. ÚS 585/2020. V naposledy uvedenom ústavný súd konštatoval, že vo vzťahu k námietke diskriminácie žalobcu z dôvodu jeho vyššieho príjmu a majetku nezistil žiadnu možnosť porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

17. Ďalej žalobca namietal jeho diskrimináciu v zmysle zákazu upraveného v medzinárodnom pakte.

18. Podľa článku 9 medzinárodného paktu uverejneného v Zbierke zákonov pod č. 120/1976 Zb. štáty, zmluvné strany paktu, uznávajú právo každého na sociálne zabezpečenie, zahŕňajúc do toho právo na sociálne poistenie.

Podľa čl. 2 ods. 2 citovaného medzinárodného paktu štáty, zmluvné strany paktu, sa zaväzujú, že zaručia, že práva formulované v tomto pakte sa budú uskutočňovať bez akéhokoľvek rozlišovania podľa rasy, farby, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania národnostného a sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

19. Kasačný súd uvádza, že vzhľadom na predmet konania, ktorým je preskúmanie rozhodnutia žalovaného o nepriznaní príspevku na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, skutkový stav nespadá do rozsahu čl. 9 paktu. Vec žalobcu sa týka poskytovania sociálnej pomoci zo strany štátu osobám s ťažkým zdravotným postihnutím. Ustanovenie čl. 9 paktu však reglementuje problematiku sociálneho zabezpečenia (napr. zabezpečenie v starobe, pri chorobe, strate zamestnania a pod.) a s tým spojeného sociálneho poistenia (rovnako uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 737/2015). Keďže čl. 9 sa na posudzovaný prípad nevzťahuje, nie je možné vyhodnotiť ani čl. 2 ods. 2 paktu, keďže medzi právom formulovaným v pakte v čl. 9 a právom na sociálnu pomoc nie je príčinná súvislosť. Preto bola táto námietka vyhodnotená ako nedôvodná.

20. Žalobca ďalej namietal, že došlo k porušeniu čl. 14 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 dodatkového protokolu.

Podľa čl. 14 dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd uverejneného v Zbierke zákonov pod č. 209/1992 Zb. užívanie práv a slobôd priznaných týmto Dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

21. K tomu kasačný súd uvádza, že všetko, čo bolo uvedené vo vzťahu k namietanému čl. 5 dohovoru OSN, platí aj pri aplikácii čl. 14 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Je potrebné zvýrazniť, že čl. 14 má charakter všeobecného ústavného princípu a primárne neformuluje základné právo ani slobodu fyzickej osoby alebo právnickej osoby a nie je teda priamo aplikovateľný orgánmi verejnej moci Slovenskej republiky v individuálnych prípadoch. Nebolo ani preukázané, že by na žalobcu správne orgány pri priznaní peňažného príspevku, o ktorý žiadal, nazerali inak vzhľadom na jeho pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie odlišne, ako na iných žiadateľov o peňažný príspevok tohto typu, ktorí boli vzhľadom na ich ťažké zdravotné postihnutie v identickej situácii (t. j. že by títo iní žiadatelia mali rovnaké zdravotné postihnutie, rovnakú mieru zdravotného postihnutia, rovnaké ekonomické zázemie - teda približne rovnaký majetok a príjem, poberali by rovnaké dávky ako žalobca, mali obdobné sociálne zázemie, vo veci by boli vypracované obdobné odborné posudky) a na rozdiel od žalobcu by im bol priznaný žiadaný peňažný príspevok.

Kasačný súd teda nemohol prisvedčiť tvrdeniu žalobcu, že v danej veci bolo vo vzťahu k jeho osobe rozhodnuté diskriminačne a tým aj v rozpore s čl. 14 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

22. Žalobca ďalej namietal porušenie čl. 20 a čl. 21 ods. 1 charty.

Podľa článku 20 charty pred zákonom sú si všetci rovní.

Podľa čl. 21 ods. 1 charty zakazuje sa akákoľvek diskriminácia najmä z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, etnického alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, jazyka, náboženstva alebo viery, politického alebo iného zmýšľania, príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, narodenia, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie.

23. Kasačný súd konštatuje, že ustanovenia charty sa vzťahujú na členské štáty len vtedy, ak ich vnútroštátne orgány aplikujú právo Európskej únie (čl. 51 ods. 1 charty). Podľa čl. 51 ods. 2 charta nerozširuje rozsah pôsobnosti práva Únie nad rámec právomoci Únie, ani nezakladá žiadnu novú právomoc ani úlohu pre Úniu, ani nemení právomoci a úlohy vymedzené v zmluvách. Súdny dvor už vo svojej judikatúre vyslovil, že pokiaľ právna situácia nespadá do pôsobnosti práva únie, Súdny dvor nemá právomoc o nej rozhodnúť, pričom, prípadne uvádzané ustanovenia charty nemôžu sami osebe túto právomoc založiť (porovnaj rozsudok z 1. decembra 2016, C-395/15, Daouidi). Žalobca v tu prerokovanej veci netvrdí, že by jeho skutková a právna situácia akokoľvek spadala do pôsobnosti práva Európskej únie. Kasačný súd konštatuje, že v konaní v rámci správneho súdnictva, ktoré je predmetom tohto správneho súdneho konania, sa neaplikuje právo Európskej únie, a teda ani charta nie je v tomto prípade aplikovateľná.

24. V rámci nesprávneho právneho posúdenia žalobca napokon namietal nesúlad preskúmaného rozhodnutia s čl. 12 ods. 2 ústavy. Zopakoval, že podľa neho zákon č. 447/2008 Z. z. poskytuje výhody len určitej skupine zdravotne ťažko postihnutých osôb, pričom zdravotne ťažko postihnuté osoby s vyšším príjmom a majetkom, ktoré sa však ocitli v rovnakej situácii, vylúčil z nároku na príspevok. Čo sa týka zásady zákazu diskriminácie (čl. 12 ods. 2 ústavy), tento ústavný imperatív nie je možné vykladať tým spôsobom, že akákoľvek osoba má nárok na čokoľvek, na čo má nárok akákoľvek iná osoba. Inak povedané, nie každá osoba so zdravotným postihnutím má nárok na všetko, na čo má nárok iná osoba so zdravotným postihnutím len preto, že aj ona je osoba so zdravotným postihnutím. Žalobca nemohol byť diskriminovaný oproti iným žiadateľom o príspevok na kompenzáciu, ktorí sa ocitli v hmotnej núdzi, respektíve pod hranicami príjmov a majetku uvedených v zákone č. 447/2008 Z. z., keďže sa s nimi nenachádzal v rovnakej situácii (nedosahoval tak nízke príjmy ako oni). Podstatou diskriminácie totiž je rozdielne zaobchádzanie osobami v rovnakej situácii. Rovnakého zaobchádzania s rozdielnymi osobami sa nemožno dožadovať.

25. Kasačný súd musí konštatovať, že nie je pravdivé tvrdenie žalobcu, že sa ocitol v rovnakej situácii ako taká ťažko zdravotne postihnutá osoba, ktorá nedosahuje príjem stanovený ustanoveniami zákona č. 447/2008 Z. z.. Hoci obe tieto osoby sú osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, nenachádzajú sa v rovnakej situácii práve z dôvodu, že u každej je iná majetková situácia. Pritom sa nejedná o rozdielnosť, ktorú je možné zľahčovať, ako to robí žalobca, keď uvádza, že medzi oboma skupinami nie sú rozdiely takého druhu a takej závažnosti, že odôvodňujú nerovnaké zaobchádzanie. Naopak, jedná sa o podstatnú rozdielnosť v postavení týchto osôb, ktorá bráni osobe, ktorá nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami, kompenzovať si finančne dôsledky svojho ťažkého zdravotného postihnutia. A práve to je cieľ zákona č. 447/2008 Z. z.: poskytovať takýmto osobám finančné „prilepšenie“, aby si svoje zvýšené výdavky vyplývajúce z ťažkého zdravotného postihnutia mohli sčasti kompenzovať. Okrem toho čl. 12 ods. 2 ústavy má charakter všeobecného ústavného princípu a primárne neformuluje základné právo ani slobodu fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Ústavný súd v prípade čl. 12 ods. 2 stabilne judikuje, že tu ide o pozitívny záväzok štátu premietnuť do právneho poriadku tie antidiskriminačné zásady a opatrenia, ktoré uvedený článok obsahuje, a nie je teda priamo aplikovateľný orgánmi verejnej moci Slovenskej republiky v individuálnych prípadoch (III. ÚS 51/08, III. ÚS 316/2011).

26. Čo sa týka ostatných žalobcom namietaných článkov ústavy (čl. 12 ods. 1, čl. 1 ods. 1 a ods. 2, čl. 7 ods. 5, čl. 13 ods. 4) a článkov 1 a 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, žalobca v konkrétnej argumentácii v rámci svojej kasačnej sťažnosti žiadny z týchto článkov nepriradil ku konkrétnym námietkam. Nie je teda zrejmé, aké sú východiskové rámce kasačnej sťažnosti vo vzťahu k namietaniu týchto článkov, čo spôsobuje nemožnosť zodpovedať nevyslovené sťažnostné námietky.

27. Žalobca v kasačnej sťažnosti okrem dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci namietal tiež, že v konaní pred správnym súdom sa jednalo o antidiskriminačný spor a správny súd sa nezaoberal § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona, pričom podľa neho došlo k presunu dôkazného bremena na žalovaného v zmysle tohto ustanovenia. V tomto ohľade kasačný súd dáva do pozornosti žalobcu, že

touto otázkou sa už zaoberal ústavný súd, ktorý v uznesení sp. zn. I. ÚS 229/2019 v právnej veci týkajúcej sa samotného žalobcu konštatoval, že:

„... 48. Tretia námietka sťažovateľa sa týkala prechodu dôkazného bremena. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na povahu a špecifiká správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy, ale len preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, teda preskúmať to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených v návrhu rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesno-právne predpisy. Treba preto vziať do úvahy, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutých rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy, teda orgánov inej ako súdnej sústavy (porov. IV. ÚS 127/2012). Keďže správny súd nie je skutkovým súdom, to znamená, že v konaní v rámci správneho súdnictva nemôže ani teoreticky dôjsť k prechodu dôkazného bremena na žalovanú stranu, ako to antidiskriminačný zákon predpokladá v sporových konaniach, v ktorých prebieha dokazovanie na ustálenie skutkového stavu. Rozhodovanie súdu v rámci správneho súdnictva teda ani nemožno považovať za antidiskriminačný spor. Na zdôraznenie už uvedeného ústavný súd poukazuje aj na § 11 ods. 3 antidiskriminačného zákona, ktorý stanovuje subsidiárnu pôsobnosť Civilného sporového poriadku na konanie v antidiskriminačných sporoch, a nie Správneho súdneho poriadku. V danom prípade preto nemohli byť porušené ani základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru....“

28. Kasačný súd poukazuje na právny názor vyslovený ústavným súdom, že konanie o preskúmanie rozhodnutia na základe správnej žaloby v sociálnych veciach nie je konaním podľa Civilného sporového poriadku, správny súd nie je súdom skutkovým, aj keď v nevyhnutnej miere, len na dosiahnutie realizácie súdneho prieskumu, nie na ustálenie skutkového stavu, je oprávnený vykonať dokazovanie, konanie pred ním nie je antidiskriminačný spor a preto v tomto konaní nemôže dôjsť k prechodu dôkazného bremena na žalovanú stranu.

29. Napokon žalobca namietal porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie tým, že krajský súd v napadnutom rozsudku nereagoval na hlavné tvrdenia žalobcu. Tento sťažnostný bod je plne nedôvodný už preto, že žalobca v kasačnej sťažnosti obsiahlo (na pätnástich stranách) namietal nesprávne právne posúdenie veci zo strany správneho súdu, čo by logicky nebolo možné, pokiaľ by právne posúdenie súdu absentovalo. V tomto ohľade je nerozhodné, že sa správny súd v celom rozsahu stotožnil s prevzatým odôvodnením rozhodnutia NS SR, ktoré citoval. Pokiaľ je z napadnutého rozsudku zrejmé, že sa správny súd s určitým právnym názorom stotožnil, je zrejmé, o aký konkrétny právny názor ide a tento právny názor dáva odpovede na všetky podstatné námietky žalobcu, potom je jeho právne posúdenie dostatočné. Tak tomu bolo aj v danom prípade, keď správny súd prevzal ako svoje vlastné právne úvahy rozsudku NS SR, ktoré sú v plnom rozsahu priliehavé a použiteľné aj v tejto právnej veci, keďže sa týkajú rovnakých námietok žalobcu, interpretácie rovnakého zákona za obdobného skutkového stavu. Rovnaká je situácia aj pri vyhodnotení odôvodnenia zamietnutia návrhu žalobcu na prerušenie konania podľa § 100 ods. 1 písm. b) SSP. Keďže správny súd posúdil žalobné námietky ako nedôvodné, čo predpokladá, že nezistil rozpor namietaných ustanovení citovaného zákona s ústavou či medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, čo bolo primárnou žalobnou námietkou, nemohol vzhliadnuť ani dôvod na prerušenie konania na podanie príslušného návrhu ústavnému súdu. Sám žalobca osobitne návrh na prerušenie konania neodôvodnil, preto argumenty uvedené vo vzťahu k základnej žalobnej námietke je potrebné vziať do úvahy aj na odôvodnenie výroku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania.

30. Žalobca v kasačnej sťažnosti navrhol, aby kasačný súd kasačné konanie prerušil a predložil vec ústavnému súdu na rozhodnutie o súlade § 41 ods. 12, § 18 ods. 16 a 18 zákona č. 447/2008 Z. z. s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 7 ods. 5, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ústavy, s čl. 14 dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd v spojení s čl. 1 dodatkového protokolu, s čl. 12 ods. 1 prvá veta a ods. 2 ústavy, s čl. 20 a 21 ods. 1 charty, s čl. 9 v spojení s čl. 2 ods. 2 medzinárodného paktu a s čl. 5 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 4 ods. 1 písm. b) a d) dohovoru OSN. Kasačný súd nevzhliadol žiaden relevantný dôvod na to, aby mohol konštatovať, že má pochybnosť o tom, že ustanovenia zákona § 41 ods. 12 a § 18 ods. 18, ktoré boli v danej veci aplikované, sú v rozpore s vyššie uvedenými článkami ústavy, respektíve medzinárodných zmlúv a dohôd. Samotný žalobca bližšie tento návrh neodôvodnil. Je teda namieste predpokladať, že odôvodnenie tohto návrhu spočíva v odôvodnení sťažnostného návrhu na zrušenie napadnutého rozsudku. Preto aj kasačný súd poukazuje na svoje odôvodnenie vyššie, z ktorého vyplýva, že žiaden rozpor medzi vyššie uvedenými článkami ústavy a dohôd nevzhliadol. Aj pri posudzovaní tohto návrhu žalobcu kasačný súd vychádzal z právnych záverov vyslovených ústavným súdom a NS SR v rozhodnutiach uvedených vyššie, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožňuje. Aj podľa názoru kasačného súdu, nakoľko žalobné body a dôvody prezentované žalobcom, podľa neho odôvodňujúce prerušenie

konania, splývajú, respektíve vychádzajú z toho istého právneho základu, kasačný súd bez ďalšieho odkazuje na svoje zdôvodnenie uvedené vyššie. Zároveň dopĺňa, že § 18 ods. 16 z. č. 447/2008 Z. z. nebol v tu preskúmvanej veci aplikovaný, preto návrh na prerušenie konania o vyslovenie rozporu tohto ustanovenia s ústavou a dohovormi je zjavne neopodstatnený. Z uvedených dôvodov kasačný súd návrh žalobcu na prerušenie konania zamietol.

31. O náhrade trov kasačného konania vo vzťahu k žalovanému rozhodol kasačný súd podľa § 168 SSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že žalovanému, ktorý bol v konaní úspešný, náhradu trov nepriznal, pretože neboli splnené podmienky tohto ustanovenia - výnimočnosť situácie. Žalobca ako neúspešný účastník nemá právo na náhradu trov kasačného konania (§ 167 ods. 1 OSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP).

32. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0 .

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.